

En *O contrato sexual*, Carole Pateman sostén que o contrato social moderno non crea só liberdade entre individuos; tamén encobre un **contrato sexual** que organiza a dominación masculina.

Idea principal

Pateman critica a narrativa clásica do contrato social porque presenta a modernidade política como unha historia de liberdade, pero omite a metade escondida: o pacto que garante aos homes acceso e autoridade sobre as mulleres. Por iso, afirma que o contrato orixinal é ao tempo social e sexual. En outras palabras, a cidadanía masculina constrúese sobre unha orde patriarcal que mantén as mulleres nunha posición subordinada.

Teses centrais

- O contrato social liberal non é neutro; xa presupón relacións de poder entre os sexos.
- O patriarcado moderno non desaparece coa modernidade; **reorganízase** en forma contratual, é dicir, baixo a aparencia de consentimento e liberdade.
- A liberdade civil dos homes depende da suxeición das mulleres, especialmente no matrimonio, no traballo e noutras formas de contrato sexualmente desiguais.
- O matrimonio non é só unha unión privada: para Pateman, institucionaliza dereitos masculinos sobre o corpo e o traballo da esposa.
- O problema non é só a desigualdade “excesiva”, senón a propia lóxica contractual, que pode transformar a dominación en algo aparentemente voluntario.

Matrimonio e traballo

Pateman analiza sobre todo o matrimonio e o traballo asalariado para mostrar que os contratos modernos non colocan as partes nunha igualdade real. No matrimonio, a esposa aparece como subordinada; no traballo, a división entre quen manda e quen obedece tamén reproduce xerarquías de xénero. Así, a autora vincula a esfera doméstica coa esfera pública, mostrando que a desigualdade entre homes e mulleres atravesas ambas.

Sentido político

A achega máis forte do libro é desprazar a crítica feminista cara ao interior da teoría política liberal. Pateman mostra que a linguaxe de liberdade, igualdade e consentimento pode ocultar relacións de dominación cando se aplica a unha sociedade patriarcal. O resultado é unha crítica radical: non chega con incluír as mulleres no contrato; cómpre cuestionar a forma mesma en que o contrato foi pensado desde o inicio.

O libro argumenta que a modernidade liberal non rompeu co patriarcado: reformulouno en linguaxe de contrato, liberdade e consentimento.

Pateman usa a división entre **esfera pública** e **esfera privada** como unha peza central da crítica ao liberalismo: a esfera pública é o espazo visible da cidadanía, da lei e da política, mentres que a privada aparece como o ámbito doméstico e “menor”, onde quedan recluídas as mulleres. Esa separación non é neutra nin natural; serve para presentar a dominación patriarcal como se fose algo fóra da política, cando en realidade é parte da súa base.

Que significa cada esfera?

Na lectura crítica de Pateman, a esfera pública é o mundo dos varóns como suxeitos políticos: quen deliberan, fan leis, participan no contrato social e aparecen como individuos libres e iguais. A esfera privada, pola contra, é o espazo doméstico no que se sitúan as mulleres, asociadas ao matrimonio, á dependencia económica e á subordinación no interior da familia. Esa división fai que o masculino apareza como universal e o feminino como particular ou secundario.

Por que a crítica?

A crítica de Pateman é que o liberalismo fala de liberdade e igualdade na esfera pública, pero esa liberdade masculina está apoiada nunha orde privada que segue sendo patriarcal. É dicir, os homes poden aparecer como cidadáns autónomos porque as mulleres quedan excluídas ou subordinadas no ámbito doméstico. Por iso, a separación entre público e privado non oculta só desigualdades: tamén as **produce e lexítima**.

O contrato sexual

Segundo esta liña crítica, o chamado contrato social moderno só é posible porque antes opera un contrato sexual que distribúe o acceso ao corpo e ao traballo das mulleres entre os homes. Así, a esfera privada non é un espazo apolítico, senón o lugar onde se rexistra e reproduce a autoridade masculina. Por iso Pateman insiste en que o patriarcado non está só na familia: atravesa tamén a sociedade civil e a propia orde política.

Consecuencia política

A consecuencia é que a fórmula “o persoal é político” cobra todo o seu sentido: aquilo que se presenta como privado, doméstico ou íntimo tamén forma parte da estrutura política da sociedade. Pateman desmonta así a idea liberal de que a igualdade pode limitarse á esfera pública, mentres o fogar fica fóra do exame político. A súa tese é que esa división é precisamente unha das formas en que o patriarcado moderno se mantén.